

skolene

03.09.2018

Saksnr. Løpenr. Arkivkode Avd/Sek/Saksb Deres ref
18/518 6432/18 /B00/&20 SB//HKPE

FRAMTIDIG SKOLESTRUKTUR I BØ

Bakgrunn: I forbindelse med sak 73/17 Økonomiplan 2018-2021-Budsjett 2018 ble det vedtatt følgende:

«Det legges frem sak om skolestruktur i løpet av 2018»

1.Fakta:

Bø kommune har i dag tre barneskoler og en sentral ungdomsskole på Asterset. Alle barneskolene har kapasitet til flere elever, men mangler spesialrom.

1.1 Antall fødte pr. skolekrets:

Skole	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Steine	11	5	7	13	13	8
Straume	9	6	7	12	6	9
Eidet	5	2	2	2	3	2
Sum	25	13	16	27	22	19

Beregnet fødselstall for hele kommunen ved utbygging/renovering av Straume barnehage var 20 pr. år.

1.2 Elevtall pr. skole pr. 05.07.18

	18/19	19/20	20/21	21/22	22/23	23/24
Steine	68- 5 delt	62- 4 delt	54- 4 delt	57- 4 delt	62- 4 delt	63- 4 delt
Straume	65- 4 delt	62- 4 delt	61-4 delt	59- 4 delt	59- 4 delt	56- 4 delt
Eidet	29- 3 delt	26- 3 delt	28- 3 delt	26- 2 delt	22- 2 delt	21- 2 delt
Bø U-skole	82-4.klasser	81-4.klasser	75-3 klasser	76-3.klasser	74-3.klasser	68-3.klasser
Sum elevtall barneskoler	162	150	143	142	147	140
Sum elevtall inkl.u.trinn	244	231	218	218	218	208

Som dere ser av tabellen har vi en reduksjon på 36 elever fra skoleåret 2018/2019 til skoleåret 2023/2024. Eidet skole opprettholder tredelinga fram til høsten 2021, men det skal lite til for at

skolen blir todelt tidligere. Bø U-skole kan bli redusert til 3.klasser før 2021.(9.trinn skoleåret 2018/2019 har 31 elever. Grensa er på 30)

1.3.Kvalitet og trivsel

Det finnes ulike indikatorer som vurderer kvaliteten på undervisningen vi gir i skolene i Bø. Vi deltar bla. på elevundersøkelsen som er obligatorisk for 7.trinn og ungdomstrinnet.

Det er laget en egen tilstandsrapport for 2018. (Denne ligger vedlagt saka)

I siste utgave av kommunebarometeret havner Bø totalt på en 414 plass. Grunnskole ligger på plass 385 som er opp 24 plasser siden sist. Bedre eksamensresultater de to siste årene er bla. årsaken til dette. Når det gjelder « Grunnskolepoeng» (summen av avgangskarakterer og eksamensresultat på 10 trinn), så ligger vi nå på gjennomsnittet for landet.

På trivsel ligger vi på landsgjennomsnittet. 91% for elevene på 7. trinn, mens 10 trinn ligger 10% under.

Siste måling i 2016 viser at 97,4% av 16 åringene starter på videregående rett etter grunnskolen. I kommunebarometeret får vi imidlertid lav score på grunn av høyt frafall. For mange elever slutter før fullført vg. skole.

1.4. Kretsgrenser

Bø kommune har i dag i praksis fritt skolevalg. Prosedyren for behandling av denne type søknader, er at søknaden kan innvilges forutsatt at følgende forhold ikke er til hinder:

-at den nye skolen har plass.

-at det ikke er nødvendig med klassedeling.

-at det ikke påfører kommunen ekstra kostnader til skyss.

-at foresatte selv sørger for at eleven kommer seg på skolen dersom det ikke er ordinær skoleskyss på aktuell strekning.

De siste to årene har vi hatt ca. fire elever som har byttet skolekrets.

1.4.Kompetansekrav og lærernorm:

For skoleåret 2018/2019 har vi totalt 34,7 lærerstillinger i grunnskolen i Bø kommune. I tillegg har vi 4 lærerstillinger ved Bø voksenopplæring.

Stortinget vedtok i juni 2015 en skjerping av kompetansekravene i Opplæringsloven som ble gjort gjeldende fra 1. august 2015.Dette betyr følgende krav til undervisningspersonellet:

- For å undervise i norsk, engelsk og matematikk på u-trinnet kreves det 60 studiepoeng(stp) i fagene.
- For de andre fagene på u-trinnet kreves det 30 stp.
- På barnetrinnet kreves det 30 stp i norsk, engelsk og matematikk.De lærerne som ikke har nødvendig antall studiepoeng i fagene, har fått en tidsbegrensa dispensasjon fram til januar 2025.

Bø kommune har i stor grad benyttet seg av den statlige ordninga for videreutdanning for lærere.

Siden 2012 har totalt 16 lærere tatt/tar til sammen 750 studiepoeng. Det er fortrinnsvis i fagene matematikk, engelsk og norsk. Høsten 2018 har vi 9 lærere som tar statlig videreutdanning. (medregnet i totalen)

Dette gir følgende dekningsgrad på lærere som oppfyller kravene til undervisning pr. sept. **2017.**(kommunebarometeret)

1-7 trinn:	83,2%
8-10 trinn, norsk, engelsk og matte:	64,3%
8-10 trinn: alle fag:	71,3%

Når vi så legger til de lærerne som tar videreutdanning våren 2018/våren 2019, ser det ut til at vi ligger bra an med hensyn til å oppfylle de fremtidige kompetansekravene.

I forbindelse med statsbudsjettet gjorde Stortinget følgende vedtak om **lærernorm**:

Fra høsten 2018 skal det være en lærer per 16 elever i 1-4 klasse og 1 lærer per 21 elever i 5-10 klasse. Fra høsten 2019 reduseres det ytterligere til 15 og 20 elever. Mange skulle tro at utregninga av dette skulle være ganske enkel, men normen sier bare noe om forholdet mellom antall elever og lærere i en gjennomsnittlig undervisningssituasjon. Da blir det følgende regnestykke:

Elevtimer i ordinær undervisning.(samlet for 1-4 trinn,5-10 trinn)

Fratrekk for

-timer til spesialundervisning,

- timetall særskilt norsk.

Når man legger inn disse tallene så får ikke Bø kommune noen kompensasjon for lærernormen skoleåret 2018/2019.Regnestykket viser at vi oppfyller normen i dag. Slår vi sammen til en barneskole vil dette få innvirkning.

1.5 . Oppsummering av elevtall og rammetimetall med tre forskjellige forslag på skolestruktur.

Tallene er basert på elevdata for skoleåret 2018/2019.

Klassetrinn	Dagens struktur med tre barneskoler			En felles barneskole	Straume og Eidet skole sammenslått.		
	Steine	Straume	Eidet		Steine	Straume/Eidet	
1.klasse	11	9	5	24	11	14	
2.klasse	6	7	5	18	6	12	
3.klasse	12	12	3	27	12	15	
4.klasse	3	6	7	16	3	13	
5.klasse	11	13	4	28	10	17	
6.klasse	15	9	0	24	15	9	
7.klasse	11	9	5	25	11	14	
Sum	68	65	29	=162	68	94	= 162
Antall klasser	5	4	3	= 12	7	5	6 = 11
Rammetimer	603,2			493,3	248,5+	303,5	= 552
Lærerstillinger	23			19,2 *	9,6+	11,7	= 21,3

I dagen skolestruktur er alle barneskolene fådelte. Steine skole er femdelt, Straume skole er firedelt, mens Eidet skole er tredelt. Elevtallsutviklingen fremover viser synkende elevtall, så klassedelingen vil gå ytterligere ned i årene fremover.

En felles barneskole vil få 162 elever, og om fem år vil vi være nede på 140 elever. Dette vil bli en fulldelt skole med 7.klasser og ca. 19-20 lærerstillinger. Når vi har beregnet rammetimetallet for en felles barneskole, så har vi overført tallene slik de foreligger i dag fra de tre barneskolene. Vi har ikke redusert noe på spesialundervisninga. Dette er som kjent veldig høyt, og kan bli redusert på grunn av at flere grupper kan slås sammen. Administrasjonsressursen er redusert fra 3 stillinger til 1 og en halv.

Etter dagens regler ligger klassedelingstallet på 28 elever på barnetrinnet og 30 elever på ungdomstrinnet. Regjeringspartiene er blitt enige med SV og Senterpartiet om å fjerne klassedelingstallet. Dette betyr at skolene og skoleeierne får frihet til å organisere elevene ut fra egne vurderinger og ut fra lokale forhold. På en felles barneskole hos oss ligger klassesallet helt marginalt an på to av klassene. Lærer-normen gir her utslag på 3,6 stillinger av de 19,2 stillingene på en felles barneskole. Alle kommuner vil motta øremerket tilskudd til økt lærertetthet på 1.-4. trinn ut kalenderåret 2018. Totalt utgjør dette 500 millioner kroner. Disse midlene vil fra 2019 inngå i kompensasjonen til kommunesektoren for innføring av lærer-normen. Så spørres det da om vi får kompensert fullt ut for de 3,6 lærerstillingene.

1.5. Sfo

Vi har i dag SFO på alle barneskolene. Eidet har et samarbeid med Eidet barnehage med hensyn til bemanning. I vedtekten er bemanninga en voksen pr. 12. barn. De aller fleste elevene velger tilbudet 0-16 timer pr. uke. Kun et fåtall tar full plass som er inntil 25 t/uke. 58% av elevene i Bø benytter SFO. Brutto driftsutgifter er kr. 42 169 pr. elev. Bø ligger høyt på driftsutgifter i forhold til nabokommunene.

	Dagens struktur			Felles barneskole	Straume og Eidet sammenslått	
	Steine	Straume	Eidet		Steine	Straume/eidet
Antall barn	20	21	13	54	20	34
Antall stillinger	1,4	1,9	1.0	4,5	1,4	2,8

1.6 Faglige begrunnelser for endring av skolestruktur

Utfordringene med dagens skolestruktur er å kunne opprettholde gode faglige og sosiale miljø samtidig som kommunen vil oppleve en **nedgang i elevtallsutviklingen**. Dette gjelder alle barneskolene, men spesielt ved Eidet skole. Her vil skolen bli todelt om tre år.

For å avklare størrelser på skolene sier **staten** følgende:

- Små skoler er skoler inntil 120 elever,
- mellomstore opp til 210 elever
- store skoler har over 350 elever.

En effektiv skole er en skole som har opp mot 28 elever i hver klasse, og som helst har flere klasser på hvert årstrinn. Ekstra ressurser til spesialundervisning og annen styrking av undervisningen, kan sambrukes mellom klassene.

En felles barneskole vil som sagt blir en skole med rundt 160 elever.

De største fordelene vil være:

- fulldelt skole.
- lærernormen slår inn, og vi vil få 3,6 ekstra lærerstillinger til deling.
- elevene får flere klassekamerater
- større fagmiljø blant skolens ansatte.
- lettere å få på plass kompetansekravene med flere lærere.
- jo større skolen er, jo bedre blir elevenes faglige resultater og tilstedeværelse på skolen (Påstand, som ikke er dokumentert)
- bedre utnyttelse av spesialundervisninga
- kostnader pr. elev blir redusert med økt skolestørrelse.

Ulempene vil være:

- elevene får ikke like tett oppfølging som på en liten skole. De små skolenes fortrinn er små elevgrupper og gjennom det stor lærertetthet. Lærere som underviser en elevgruppe på under ti elever har rimeligvis mer tid til hver elev.
- en «stor skole» kan oppleves utrygt for de minste elevene.
- flere elever må ha skoleskyss/lengre skoleskyss enn de har i dag. Vi mister da miljøgevinsten med at elever kan sykle/gå til skolen (helsefremmende skole)

1.7. Skoleskyss

Hvor mange elever som trenger skoleskyss og hvor lang reisevei barna får til skolen påvirker både barnas mulighet for andre aktiviteter og til en viss grad fysiske helse, men har også en økonomisk konsekvens. Helt isolert vil det alltid være en fordel med minst mulig skoleskyss, men dette må veies opp mot de positive konsekvensene som kan oppnås ved en strukturendring.

Kunnskapsdepartementet har tidligere operert med en anbefalt norm for maksimal reisetid mellom hjem og nærmeste skole:

- 45 min (hver vei) 1-3 klasse
- 60 min (hver vei) 4-6 klasse
- 75 min (hver vei) 7- 10 klasse

Disse anbefalingene er av barneombudet ansett som urimelige, og er trukket tilbake.

Kommunene, gjennom sin fastsettelse av grunnskolestrukturen, er ansvarlig for å påse at skoleskyssen kan organiseres effektivt og rasjonelt, og uten å påføre **elevene unødig lang reisetid.**

I 2017 ble det brukt 1 199 000 kr til skoleskyss

Skole	Betalt skyss	Svømmekjøring	Totalt
Bø U-skole	66%- kr 802 200	48 300	850 500
Straume skole	14%- kr 170 500	47 500	218 000
Steine skole	7% - kr 91 800	0	91 800
Eidet skole	11%- kr 134 900	33 900	168 000

53% av elevene våre fikk skoleskyss i 2017. Brutto driftsutgifter pr. elev er på kr. 8 600.-

1.6. Driftskostnader pr. skole/elev i 2017.

Med utgangspunkt i data for skolenes driftskostnader for 2017, er det laget en slik framstilling av driftskostnader for skolene.

Virksomhet	Utgifter bygg	Utgifter pedagogisk	Andre utgifter Assisterter + skyss	Utgifter SUM	Gjennomsnitt elevtall 2017
Steine	977 000	5 952 000	509 800	7 438 800	70
Straume	939 000	6 202 000	497 000	7 638 000	71
Eidet	966 000	3 533 000	607 500	5 106 500	32
Bø U-skole	1 171 000	8 360 000	1 457 300	10 988 300	81

Fordelt pr. elev

Virksomhet	Utgifter bygg	Utgifter pedagogisk	Andre utgifter Assisterter + skyss	Utgifter SUM pr.elev
Steine	13 957	85 028	7 282	106 267
Straume	13 225	87 352	7000	107 577
Eidet	30 187	110 406	18 984	159 577
Bø U-skole	14 456	103 209	17 991	135 656

På nasjonalt nivå gir spredt bosetning høyere utgifter per elev i grunnskolen. Lavt elevtall pr. trinn og små skoler fører til høyere utgifter per elev. En ungdomsskoleelev er langt dyrere enn en elev fra barnetrinnet. Årsaken er flere timer til valgfag og at nesten alle elevene har skoleskyss. Steine og Straume skoler kommer nesten likt ut i kostnader pr. elev, mens Eidet skole er 50 000 kr dyrere.

1.7. Besparelser ved endring av skolestruktur.

Felles barneskole	Beløp	Straume/Eidet	Beløp
Undervisningspersonale Reduksjon av 4 lærestillinger.	Kr 2 400 000	Undervisningspersonale Reduksjon av 1, 7 lærerstillinger	Kr. 1 020 000
Refusjon lærernorm	Kr. 1 908 000	Ingen	Kr. 0
Reduksjon renhold	Kr. 727 000		Kr. 397 000
Reduksjon vaktmester	Kr. 437 000		Kr. 110 000
Reduksjon bygg	Kr. 1 282 000		Kr. 600 000
Økt skyss	Kr. - 860 000		Kr -232 000
Mulig innsparing	Kr. 5 894 000		Kr. 1 895 000

Kommentarer til en felles barneskole:

Undervisningspersonale: Ut fra beregnet rammetimetall vil det bli 4 færre lærerstillinger ved en sammenslåing. Snittlønn for en grunnskolelærer(adjunkt) inkl. sosial utgifter er på rundt 600 000 kr.

Refusjon lærernorm. En felles barneskole vil få store klasser. Her vil lærernormen slå inn, og ut fra beregninger vil dette utgjøre 3, 6 lærerstillinger som vil bli refundert over statsbudsjettet. Finansieringa av dette er noe uklart. Har beregnet en gjennomsnittslønn på kr 530 000.

Renhold: Totale lønnskostnader for renhold på barneskolen er på kr. 1 527 000. På en felles barneskole er det beregnet to renholdstillinger på ca 70 %. Dette gir en besparelse på 727 000 kr.

Vaktmester: Vaktmesterstillingene kombineres med Bø u-skole og barnehagene. Legger opp til en reduksjon på ei stilling knyttet til barneskolene.

Bygg: Vi bruker samlet 2 882 000 kr på de tre barneskolebyggene. Hvis vi regner med å bruke 300 000 kr mer på en felles skole blir drifta ca. kr.1 300 000 + 300 000 til drift Eidet barnehage. Det er **ikke** tatt med kostnader til eventuell utbygging/ ombygging av ny barneskole, eller utvidelse av lokaler til SFO.

Økt skyss: Ved en felles barneskole vil ca. 100 flere elever ha behov for skyss. Har ikke tatt stilling til pris på de forskjellige sonene i Bø, men regner snittpris på kr. 8 600 pr. elev

Kommentarer til sammenslåing av Straume og Eidet

Undervisningspersonale: Ut fra beregnet rammetimetall vil det bli 1,7 færre lærerstillinger ved en sammenslåing. Snittlønn for en grunnskolelærer(adjunkt) inkl. sosial utgifter er på rundt 600 000 kr.

Lærernorm: Får ingen uttelling her.

Renhold: Totale lønnskostnader til renhold er på kr. 897 000. Sammenslått beregnes det litt over en hel stilling (110%) til en kostnad på ca. 500 000.

Vaktmester. Ca 50% er tilknyttet Eidet skole og barnehage. Eidet barnehage skal være i drift og har behov for ca. 25%

Bygg: Øker driftskostnadene til 1 000 000 for skolebygget + 300 000 kr til drift av Eidet barnehage.

Økt skyss: Ca. 27 flere elever vil ha behov for skyss. Snittpris på kr. 8 600 pr. elev

1.8. Ansatte

Ved en eventuell sammenslåing til en felles barneskole vil dette medføre redusert behov for antall ansatte på grunn av færre klasser totalt sett. Noen ansatte må bytte arbeidsplass. En felles barneskole vil føre til en reduksjon på ca. 3.8 lærerstillinger. Tar man reduksjoner på voksenopplæringa (stopp i mottak av flyktninger) med i beregninga blir det totalt 6.8 stillinger. Vi har for skoleåret 2018/2019 - 5, 8 stillinger som er besatt av personer uten fast tilsetting. Litt over 3 av disse stillingene er vikariater for lærere som har permisjon for å ta videreutdanning. Vi har da ca. 3-4 stillinger for mye når man tar med voksenopplæringa.

En sammenslåing av Straume og Eidet vil gi en reduksjon på 1.7 lærerstillinger.

Samfunnsmessige konsekvenser:

Det er både fordeler og ulemper ved å sentralisere skoletilbudet. Det kan være enklere å rekruttere lærere ved en mer sentralisert skole, samtidig er det ulemper for elevene som får lang reisevei. Elever med lang reisevei har blant annet mindre tid til fritidsaktiviteter. Å legge ned den lokale skolen kan også påvirke lokalsamfunnet negativt.

De fleste kommuner har mange mindre lokalsamfunn, og i mange tilfeller er det skolekretsen som definerer lokalsamfunnet. En endring av skolestrukturen kan derfor oppleves som en trussel for det eksisterende miljøet, også utenfor skolen.

Skolen har ofte ulike funksjoner i lokalsamfunnet utover den ordinære rollen som undervisnings- og omsorgsaktør. Skolen er også et sosialt fellesskap for ulike arrangement eller andre møteplasser og en kulturbærer for bygdas historie. Skolens uteplass, fotballbane, møtelokaler m.m. oppleves som en viktig forutsetning for det sosiale fellesskapet for innbyggerne i bygda.

En skolenedleggelse kan føre til å forsterke nedgangen i befolkninga i de berørte kretsene. Blant innflyttere er en skole en av flere faktorer som påvirker flytteevalget.

Erfaringer fra kommuner som har vært gjennom skolenedleggelse, er at lokalsamfunnet fortsatt kan være et godt sted å bo selv om skolen blir borte, hvis folk har andre lokale institusjoner der de kan møtes. Dette handler for eksempel om butikk, barnehage og grendehus. Kommunene kan legge til rette for at skolebygningene fortsatt kan brukes som grendehus for lokale lag, foreninger og lokale arrangementer, dersom det er lokalt ønske om det."

Avgjørende med gode prosesser.

I noen kommuner har man opplevd at skoler har blitt lagt ned i forbindelse med budsjettvedtak i kommunestyret. Dette er absolutt ingen god prosess. En høring bør ha som mål å sikre en bred og demokratisk prosess. Derfor er det rådmannens vurdering at høringsinstansene bør være skolenes samarbeidsutvalg, elevråd, fagorganisasjoner og foreldrenes arbeidsutvalg (FAU)